

V tureh, četrtlet inšaketo
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsa leta 8 gl. — k,
za pol leta 4 „ — „
za četrt leta 2 „ 20 „

Po pošti:
Za vsa leta 10 gl. — k,
za pol leta 5 „ — „
za četrt leta 2 „ 60 „

Vredništvo in opravništvo
je v gosposkih ulicah
(Herrngasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznajila:
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se natisne 1 krat
5 kr., če se tiska 2 krat,
4 kr., če se tiska 3 krat—
veče pisnenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati
kolek (štampelj) za 30 kr.

Kokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 79.

V Mariboru 6. oktobra 1868.

Tečaj I.

Slovenci zedinimo se!

III.

A. D. P. Iz dolenje Kranjske.

Z združenjem Slovencev v eno kronovino ne bi torej Avstrija le nam, temuč tudi sama sebi pridovala. Do združenja tega imamo Slovenci tudi historično podlogo tu in tam, zlasti pa v nekdanjem „Innerösterreichu“ t. j. v zvezi Štirije, Gorotana, Krajne in Primorja, ktera zveza je v poprejšnjih časih svoje lastne dvorne kancelarje, in svoje skupne ali generalne deželne zборе imela. Zveza ta je torej historična, kakor ona med Bohemijo, Moravijo in Silezijo. Štirski in koroški Nemci lahko rečejo, da z nami v to historično zvezo stopiti več nečejo, za kar se mi Slovenci gotovo jokali ne bode-mo, ker nasproti še prav radi vidimo, da se teh nam toliko nemilih so-sedov, kteri nečejo nikakor naši ravnopravni bratje, ampak le naši gospo-darji, naši tlačitelji biti, vendar enkrat znebimo. Da bi pa Slovenci do te zveze zgodovinske podloge ne imeli, tega nam nemški gospodje tajiti ne morejo.

To sem jaz trdil in še trdim in ne porajam, če tudi sedanje „Novice“ ki so priče v poslednjem času v marsikterem oziru že prezrele prihajati, mojo politiko „nezrelo“ imenujejo. Prihodnji slovenski tabor na Kranj-skem, ki se bo, upamo, kmalu po dokončanem zboru ali pa na spomlad v ogromnem številu sešel, mislim da bo o politiki drugače sočlil in tudi mar-sikteremu slovenskemu poslancu očl odprl, kteri misli, da narod slovenski vedno za njim stoji, ali da mora vedno na njegovi strani biti in molčati, naj dela gospod poslanec v njegovem imenu kar hoče, in glasuje za kar hoče.

Razen tega so imeli slovenski poslanci pri zidanih nove Avstrije po-seben oddelek za Slovence združeno Slovenijo zahtevati in se zanjo kot za conditio sine qua non poganjati, čeprav jim ne bi bilo zgodovinsko pravo, kakor „Novice“ trdijo, nikakoršne pogače za to speklo, kajti pravo do tega je prirojeno pravo, stareje od vsake historije, ono nam gre pred Bogom in pred ljudmi, čeprav ne bi čisto nič zgodovinske podloge zanj imeli. Pri Judih se ne vpraša, imajo li historično pravo do tako zvane emancipacije in do vsega kar zahtevajo. Vselej lojalni in z davki bogato obdarovani na-rod slovenski menda vendar zasluži, da bi Avstrija vsaj toliko ozira na njega imela, ko na Jude, ter mu dopustila in preskrbela vse, kar mu je k emanci-paciji izpod tuje nadvlade, kar mu je k obstanku, svobodnemu razvitju in blagostanju njegovemu neobhodno potrebno, čeprav se ne bi s pogačo zgo-dovinskega prava skazati mogel.

To so tudi „Novice“ ktere zdaj moji politiki zaradi pomanjkanja „zgodovinske pogače“ nezrelost očitajo, poprej vselej priznavale. „Ne pergamenti starodavnih zgodovinskih pravic, ne narodne supremacije... ampak pred vsem pravica vsake narodnosti, to je pravo avstrijsko. Kdor želi svo-bodo osebi, mora želeči tudi svobodo narodom, kajti narod je skupščina oseb. Ravnopravnost narodov vseh; to je ideja, ki nadvladuje danes svet. In hoc signo vinces Austria!“ Tako so pisale „Novice“ lansko leto pred volitvami in zdaj — zdaj je v njih očeh politika „nezrela“, ktera zahteva, da se na-rod naš vsakako izpod tuje supremacije izkopati, in do ravnopravnosti doko-pati mora, čeprav ne bi Čehom in Magjarom enako na plesnjem pergamentu zapisane starodavne zgodovinske pravice do tega imel. Erklärt mir Graf

Oerindur — diesen Zwiespalt der Novice-Natur! Najsmesneje ali prav za prav najžalostneje je pa pri tem, da „Novice“ povdarjati ne nehajo, da so še vedno dosledne, da se niso programu svojemu izneverile in da še danes nimajo nič preklicevati, kar so svoje dni trdile, Bog se smili doslednosti take. Ali dasiravno je nedoslednost „Novic“ in njih privržencev velika in očitna, vendar mi ne gre v glavo, kako se drzne g. Dežman slovenskim poslancem to v pregrehu šteti, ko je nedoslednost njihova pri vsem tem le mali neznatni pezdir v primeri z velikanskim brunom nedoslednosti njegove.

Slovenski poslanci so namreč še zmerom toliko dosledni, da marljivo drezajo v tistega zmaja, ki nam hoče Slovenijo zadušiti in požreti; pesnik „prokletih grabelj“ in nekdanji navdušenec za slavo Slovanov je pa v do-slednosti tako daleč avansiral, da je ud postal te požrešne živali, ki vse svoje sile napenja, da bi Slovenijo, ktere skoz 1000 let zadaviti ni mogla, zdaj v času hvalisanega liberalizma in ravnopravnosti narodov zadavila in pohru-stala. Brambovci Slovenijo so le v tem nedosledni, da so se v poslednjem času z njimi na videz nekoliko prijazno zmajevjo glavo (nemško supremacijo) pomirili in da mislijo, da že zadostuje, če le v repek zmajev, kteremu se Dežman pravi, prav pridno žokajo. — Taktike te so se najbrže od Bene-deka naučili. Bati se je torej, da devica naša po njej ne bode rešena niti kačje glave, niti kačjega repa, marveč da bo eno ali drugo čedalje večje in huje prihajalo. Priča tega nam je med drugim zlasti Sadova Slovenec v mestnem zboru ljubljanskem. Gotovo je tudi, da bi nemila ta vojska nehala in Slovenija sama rešila se kačje glave in njenega repa, ako jej bi le bram-bovci njeni preskrbeli orožje, kteremu se pravi: politično združenje Slovencev. Pa naj rečejo sedanje „Novice“ kar hočejo; resnica le in ostane, da dokler se po odpravi nemško-magjarske supremacije vsem (desete-rim) avstrijskim narodom ravnopravnost narodna in politična v dejanji ne privoščl, dokler Avstrija le svoj „Verschmelzungsprocess“ nadaljuje, mesto da bi se v narodnem oziru po svobodni Švajci predelala, v kteri so vlada in vsi njeni organi ne le Nemcem popolnoma nemški, temveč tudi ondotnim Francozom popolnoma francozki in Italijanom popolnoma italijanski, dokler zapeljana Avstrija glas najzvestejih narodov svojih prezira in raji dunajske Jude posluša, kteri v skrbi zaradi naročnikov nesrečno to politiko na vso moč podpirajo in zahtevajo, da mora vsak uradnik, vsak učenik in sploh vsak lojalni cislajtaneč če ne po rodu vsaj po duhu Nemec biti od pete do glave in neumorno skrbeti, da bi vsaj vsa Cislajtanija in saecula saeculorum pod časopisni njih žezel spadala in se tako obdelovala, da bi se v njej število na-ročnikov na njih nemške papirnatne plahte nikdar ne manjšalo, ampak mno-žilo od dne do dne — dokler pravim, se bode tako po Avstriji godilo, ne moremo se nikdar niti mi Slovenci niti celokupna Avstrija iz ustavnih zmešnjav, iz revščine in pomanjkanja izkopati in do lepe sloge in materialnega blagostanja dospeti. Dokler se le v nemstvu ali le v nemstvu in magjarstvu namesto v popolni ravnoprav-nosti vseh narodov sreča Avstrije išče in zraven tega se še vse, kar nam je sveto in častljivo v imenu liberalizma v blato tepta, tako dolgo padajo in pa-dali bodo vsi naši davki, ktere si moramo s krvavimi žulji pridobiti, v nena-sitljivo brezdnost; čeravno vedno več, vendar nikdar še večim potrebam zado-stovali ne bodo; Avstrija bo narode svoje molzla in izmolzla, pa pri vsem

Listek.

Na kraljevo v Zagrebu.

(Dalje.)

In poglej, dragi bralec, tam čepi stara zamazana judinja v sredi stare šare. Ona je bolj gorilli podobna, nego li tistemu božjemu stvoru, ki se mu človek pravi; pa vendar je ud po Bogu izvoljenega naroda. Celi kupi robe leže okrog nje. Med njo se najdejo take stvari, hi jih naš človek še pobral ne bi, če bi mu na potu ležale; za judinjo so pa roba, zakaj ona po dolgoletni skušnji vé, da čez sedem let vsaka roba, naj bo kakoršnakoli svojega kupca najde. Jud vse kupi, kar se le dobro kupiti da, pa naj si že bo, kar si že koli hoče, pa če ravno drugo ni, nego žrebel, ki je že dvadeset let v plotu rjavel, ali kobili iz kopita padel. Svet se judov boji, da nas bodo vse s časom ob denar in s tem tako rekoč v svojo sužnost spravili. In to je res pomislika vredno, zakaj denarstvo je postalo sedma velevlast, če jih naš svet v varčnosti in zmernosti posnemal ne bo. In zares, varčnost in zmernost ste dve glavni lastnosti v judovem značaju.

Pa pustiva ta narod, ki izgnan iz domovine že skoro dve tisoč let med drugimi narodi živi, in vendar še ni v tem morji utonil; ki so ga že sloni v vojskah teptali, pa še živi; ki so ga že po vsih kotih naše zemlje preganjali, pa je še danes povsod, in se še danes vedno množi; pustiva ta narod, ki tako rekoč umreti ne more, in to vse le zato, ker svojo domoinov v svojih svetih knjigah po celem svetu seboj nosi.

Poglejva raje tje le na podnožje krasnega spomenika Jelačića bana. Da, da! ban Jelačić in leto 1868. Kolika ironija! Z mečem kaže na sever proti Magjarski. Pred dvadesetimi leti so bili Magjari „kleti dušmani“, „azi-jatska drhal“, in Bog vé kaj še. Denes so pa mila, valjana, poštena, vitežka prekodravska braća! Epiharmos smijaj se! Tam na podnožji spomenika

Jelačića bana sede „mužače“ iz najbližnje zagrebske okolice, vse so enako oblečene, ko da bi bile vse sestre. To so naše vrle Gračanke in Šesti-čanke. Vsaka ima pred seboj jerbašec žlahtnega sadja. Pa one ne drže zraven prodavanja sadja roki križem v krilu, one predejo zraven. Za pasom jim tiči preslica s predivom, z desno roko vlečejo prejno nit iz kodelje, z levo roko pa zaganjajo vreteno. Priporočal bi tudi našim Slovenkam mesto predenja na štokljastem kolovratu, predenje z vretencem. Hratica prede celo gredoč, in zraven tega še nese polni jerbas na glavi! Vse te mužače so vesele, zgovorne in šaljive, le ena se med njimi černo drži, in ta je gotovo Vrabčeka baba, kakoršne so v Zagrebu sploh kot čarovnice na glasu. Lehkoveren svet ne kupuje rad od njih, zato se pa tudi vsaka na vse pre-tege roti, da ni iz Vrabec doma, ter tako zatajeva svoj rod in dom.

Idiva zdaj skozi Strosmajerjevo ulico na Zrinskijev trg, ki je, kar se prostora tiče, gotovo trikrat toliko kot Jelačićev. Najpreje nama pred oči pride velika množina voz polnih v dolge vence spletena čebule, ali ka-kor so nemški Bahovi uradniki posmehovaje djali: hrvaške vanilije. Letos je bilo gotovo še nad 400 voz čebule na Zrinijevem trgu na prodaj. Naj več čebule ali luka prirode posavska peščena tla. Turovo in Optujsko polje sti si v tem enaki, da sti obdede peščeni, in da mnogo čebule pri-rodi. Čebula je prava hrvaška narodna jed. Nekteri jo znajo hrustati, ko da bi jabelko jedli. Pa tudi hrvaška gospoda jo čisla kot dišaven koščicent v svojih jedilih. Trgovino s čebulo imajo večidel žene v svo-jih rokah. Na vsakem vozu sedé prav gravitetično tu po dve, tam po tri turopoljske „plementašice“ s širokim, večidel rudečim pa tudi včasih mo-drim titkom na opravi. Kaj je titek? Titek se zovejo tiste rudeče ali mo-dre proge na hrvaški ženski narodni opravi, ki so v sicer belo platno po-prek vtekane, in od tod pride brž ko ne tudi beseda = utkitek. Navadna mužača ima komaj po dva prsta široki titek na janki in marami. Plemenite Turopoljke pa ga imajo tudi še na rokavili; na jankah pa včasih tako širo-

tem tudi sama od vsega hudega konec jemala. Dokler se torej Avstrija raji na pesek nemške ali nemško-magjarske supremacije opira, nego na trdno skalo zgodovinskega in narodnega prava vseh kraljestev, dežel in narodov svojih, ni upati prave politične svobode in ravnopravnosti narodne, niti poboljšanja materialnega blagostanja za nas, ni za Avstrijo.

Tako je sodil nekdanji g. Svetec o tistem materialnem blagostanju, katero nam iz dualizma prizvirati more. Da ni bil kriv prerok, mi menda dokazovati ni treba. Železna cesta je za nas še medvedova koža, od ktere se ne ve, če nam bo kaj posebnega pridovala ali ne, deželno premoženje nam se še ni povrnilo, in če tudi bi se, so vse to le malenkosti v primeri z negativem dualističnim „blagostanjem“ našim.

Pa če bi tudi kranjski, ali magari vsi Slovenci po dualizmu res kako materialno blagostanje dosegli, kaj nam pomaga, ako bi morali kot narod umreti in slovensko svojo domovino sosedom Nemcem ali Italijanom prepustiti, ki že od nekdanj nanjo preže, kakor volk na jagnje? In če bi si narod slovenski na Kranjskem razen materialne blagosti tudi narodno ravnopravnost in vse druge pravice privojskoval, ktere mu gredo pred Bogom in pred ljudmi, kaj smo si bolji, ko bi brez združene kronovine Slovenije vendar le velika večina Slovencev v nemški ali laški goltanec potovala, za katero bi potem prej ali pozneje gotovo tudi na nas kranjske Slovence vrsta prišla? Kakor tedaj ni za Avstrijo rešitve brez federacije, tako ni za Slovence rešitve brez združene Slovenije. Politična svoboda, avtonomija, materialno blagostanje in ravnopravnost narodna — so sicer lepe reči, če jih bi tudi v dualizmu kedaj doseči mogli, za nas le — nastavljena past. Kaj še le zdaj, ko vidimo in smo iz nekdanje skušnje do sita prepričani, da teh reči brez združenja Slovencev v eno kronovino nikdar nikoli doseči ne moremo, in da se mora vsak pravi prijatelj teh lepih reči pred vsem za samostojnost Slovencev v federativni Avstriji boriti. — Državni poslanci slovenski so torej silno zagazili, da niso na Dunaji glasu povzdignili in rekli, da narod slovenski se v sedanjem stanu z obljubo politične svobode, materialnega blagostanja, avtonomije in ravnopravnosti narodne zadovoljiti ne more, ker te obljube se še uresničiti ne morejo, dokler se vsi Slovenci pod eno deželno vladno ne združijo, in ker bi pomnožena avtonomija večini Slovencev v sedanjem raztrganem stanu več škodovala nego pridovala.

Iz deželnih zborov.

Interpelacija dr. Tonklja in tovarišev v seji dne 1. oktobra zastran ravnopravnosti slov. jezika v uradu in šoli.

Že občni pravdni red l. 1781 zapoveduje v §. 13, da obe stranki, kakor tudi njuna pravna zastopnika se imajo v svojih govorih posluževati jezika v deželi navadnega; k temu se je bila izdala najviša odločba 27. aprila 1835 št. 109, vsled ktere imajo dolžnost stranke vsem pismom, ki niso pisana v tistem izmed deželnih jezikov, ki se rabi v sodnji, in ki se ima rabiti v pisnih ali nepisnih rečeh, prilagati poverjene prevode v deželni jezik, ki se rabi v sodnji.

Nadalje veleva §. 165 obč. pravd. reda, da se imajo povedbe svedokov ali prič, kolikor je mogoče, z njihovimi lastnimi besedami zapisavati in vsakemu po končanih povedbah podati, da jih sam prebere, ali pa naj se mu preberejo, da se jim potem podpiše; in sledeči §. 166 obč. p. r., da če hoče priča med branjem svojo povedbo nekoliko premeniti, ali ji kaj preistaviti, se ima to na koncu ravno z njenimi lastnimi besedami zaznamovati.

Nadalje veleva §. 123 kazenskega pravd. reda leta 1853, da se sme svedok ali priča, ki ne zna sodnijskega jezika, le takrat izpraševati brez tolmača, kedar znata preiskovalni sodnik in zapisovalec zadostno tisti jezik, ktere ga govori priča. V tem primerljaji mora se priložiti spisom poverjen prepis zapisnika v sodnem jeziku.

kega, da je belega platna le malo videti. Bolj ko je titek širok, višega je boje žena plemstva. Tako so utegnile po prilici izgledati rimska „toga epractae.“

Glej tam je tropa širokogačnih, mastnoklobučnih Magjarov. Pripeljali so iz bičja spletene storije, ali kakor jim Hrvat pravi, hasure na semenj. Tu se prodaja navadni hrvaški sir „mohat“ imenovan, ki je trd kakti kamen. Tam naprej ima Slavonce polni voz na solnco osušenih rib na prodaj. Zvezane so kakor na primer uradna pisma v fasciklu. Večidel so krapi in ščuke, pa tudi smuč. Smudj (Schiel) je naj plemeniteja savska riba, pa boje le redkokdaj gori do Brežice priplavala.

V sredi Zrinjevega trga stoji živina. Turki in Mutljaki priženó iz Bosne cele trope buš, kakor se neka vrsta majhnih volov imenuje. Mutljaki? kakošni so to ljudje? Mutljak ni Turek, ni kršćanin (pravoslavni), ni hrišćanin (katolik) ampak bosanski bogomil. Bogomili so ostanki bizantinskih monofizitov, ki so se iz Bolgarske v Bosno in od tod čez gornjo Italijo do v južno Francozko razširili. Imeli so v različnih časih in v različnih deželah različna imena, kakor Kateri, Patereni, Valdenzi itd. In še denes imajo Francozje izraz „cochon bulgare“ za neko početje, ki se v javnem listu ne da povedati, in ki je boje po verski sekti se iz Bolgarskega do Francozkega zaplodilo. Na drugo stran je pa bogomilstvo iz Bolgarske v Rusijo veje poglalo. Statistiki sicer Bogomilov v Bosni ne omenjavajo, pa to pride iz neznanstva. Mutljaki so umazane ali drugače velikanske podobe. Oni se raje s Turki pajdašijo nego z rajom.

Tam cigan svojega kljuseta hvali, ter ž njim gori in doli dirja, da je kaj. Kljuse je mršavo in odrto, da ga je milo gledati, pa vendar se mu oko žari kot živi ogenj, in nazadnje pride na dan, da mu je lopov cigan ali kukca v oho vteknil, ali pa guzo s papriko naštopal. (Kon. prih.)

Razen tega primerljaja mora se pa k izpraševanju poklicati zapriseženega tolmača, in vsako vprašanje in vsak odgovor se mora tako v jeziku, v katerem se izprašuje svedok, kakor tudi v prevodu v sodni jezik v zapisnik postavljati.

Enako veleva §. 184 rečenega kaz. reda, da je treba, kedar ne zna obdolženec sodnega jezika, ako se vzame zraven tolmača, najpred vprašanje v sodnijskem jeziku in precej spodaj prestavo od besede do besede, in ravno tako odgovor, najprej v jeziku izpraševanca, in precej spodaj v prevodu od besede do besede zapisavati.

Še bolj razločno se glasi razpis vis. pravosodnega ministerstva 17. marca 1862 na dež. nadsodnji v Gradcu in Trstu, s katerim je bilo ukazano, da morajo sodnije v obravnava h z ljudmi, ki govoré izključljivo slovenski jezik, izpraševanje obdolžencev in zaslišanje prič v kazenskih rečeh, kolikor je mogoče, v slovenskem jeziku zapisavati in vsaj odločne dele izpovedeb obdolženca ali prič v slovenskem jeziku v zapisnik postavljati; da semorajo zapisniki o polaganju priseg slovenskih strank po mogočnosti vselej v slovenskem jeziku sestavljati, in vsaj besede prisege v slovenskem jeziku v zapisnik postavljati; — da pri kazenskih in končnih obravnava h z obdolženci, ki samo slovenski jezik umejo, morajo biti sodnijske osebe z državno-pravdnimi uradniki in zagovorniki vred slovenskega jezika popolnoma zmožni, da naj se imajo torej obravnave v slovenskem jeziku; da se ima razsodba in po mogočnosti razlogi v slovenskem jeziku razglaševati; — da morajo sodnije v rečenih deželnih delih sprejemati vloge, ki se podajajo v slovenskem jeziku, in kolikor je mogoče, izdajati slovenskim strankam odloke ali rešitve na-nje v slovenskem jeziku.

Akoravno so te postavne naredbe jako vlačne in jim je povsod priložena beseda „po mogočnosti“ bi se bil vendar čutiljivo zboljšal položaj slovenskih strank naše grofije, ako bi bili vsi c. k. uradi in vse c. k. sodnije navdani resnične in trdne volje, ravnati se po njih, in ako bi bile c. k. nadsodnije natanko na to pazile, da bi jih njim podložne sodnije vestno spolnovala, kar se pa, žalibog! ni storilo.

Rodila je nova tako imenovana liberalna doba §. 19. ustanovnih postav 24. decembra 1867, vsled ktere ga imajo vsi narodi naše države enake pravice, sme vsak narod zahtevati, da se mu narodnost ohrani in goji, in priznava država sama enakopravnost vseh deželnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju.

V naši poknježeni grofiji živita od nekdanj dva naroda, laški in slovenski, in sicer ste dve tretjini Slovencev, ena tretjina pa Lahov.

Kadar je šlo za davek v blagu in v krvi, poznala je vlada vselej dobro Slovence na Goriškem; ko je šlo pa za njih pravice, ona ni poznala nikdar slovenskega naroda na Goriškem, ker v političkih in sodnijskih uradih gospodaril je izključljivo le nemški ali laški jezik. Pošiljali so se med Slovence po navadi uradniki, ki niso umeli slovenskega jezika, in oni so govorili pravo čez premoženje, čast, življenje ali smrt. Vkljub vseh omenjenih postav so se zapisavali vsi zapisniki v laškem ali nemškem jeziku, in ravno tako pošiljali so se vsi dopisi in razsodbe v rečenih jezikih, tako da Slovencec ni nikdar vedel pri čem da je, in si je moral za drag denar še le tolmača iskati. Posebno čutiljive rane sekale so se vdeležencem kazenskih obravnave, ker skoraj po vseh uradnih so bile izročene te obravnave takim sodnijskim osebam, ki niso ali celo nič ali le površno slovenski jezik umele. Tako se je godilo posebno pri okrajnih sodnijah v Tominu, Cirknem, Kanalu in pri okrožni sodnji v Gorici. Namestu da bi se posluževali preiskovalni sodniki priseženih tolmačev, rabili so navadno le take denarje (diurniste), ki še sami niso znali dobro slovenskega jezika, tako da preiskovalni kazenski zapisniki so bili navadno brez vsake postavne veljave. To se je skazalo mnogokrat pri končnih obravnava h, pri kterih so se glasile izpovedbe prič in obtožencev vse drugače, kakor so zapisniki kazali. Akoravno so bile te napake pri končnih obravnava h prvopodpisanega večkrat karane je ostal njegov glas — le glas vpjočega v puščavi. (Konec dr.)

Dopisi.

Iz Ljubljane, 3. okt. A. [Izv. dop.] (Nekaj opazek k zadnjim sejam našega deželnega zbora.) — Po posebni viharosti in razdraženosti debate odlikovale so se zadnje seje našega deželnega zbora, ki je denes v večerni seji sklenil svojo letošnjo sesijo. Bile so pa tudi ravno v zadnjem času na dnevnem redu stvari, od kterih se je moglo pričakovati, da se ne bodo rešile brez viharjev; če so bile pa obravnave še bolj burne kakor bi sploh bili pričakovali, vzrok je temu postopanje manjšine, ktera ni hotela izpustiti prilike, da je podpirala ogenj, potem pa prav nedolžno trdila po svojem organu, da so narodnjaki bili isti, ki so napravili tak hrup. Ali hvala Bogu, saj niso bile seje skrivne, svet je lahko videl in slišal kakošne stvari je spravljala na dan protinarodna manjšina, da bi vsaj s sofizmi in neresnicami nekoliko branila svojo izgubljeno reč. Postava o nasvetovanih premembah deželnega volilnega reda, postava zaradi šolskega nadzora in zaradi ravnopravnosti slovenskega jezika v šolah in uradnih zadevah, predno se sklenejo in kakor se je nadjati, stopijo v življenje. Posebno strastna bila sta poslanca Dežman in Kromer, kajti drugi govorniki nasprotovali so vsaj v zmerni meri, ktere pa imenovana govornika nikdar ne poznata, če je govor o naši narodni duhovščini ali o narodnih pravicah slovenskega naroda. Jako smešno je bilo poteznanje Kromerjevo za nemški narod na Kranjskem, kakor da bi ga bilo res Bog vedi koliko! Dobro se mu je odgovarjalo, da ima tako veliko veliko preveč zagovornikov v našem deželnem zboru. Poto-lažite se tedaj gospod Kromer, dokler bodemo imeli toliko nemškarjev, ni se še bati „für's deutsche Vaterland“. Sicer se pa mora omeniti tukaj, da se Kočevjarjem nikjer ni delala krivica.

Kako lepo fevdalno in prav v zmislu starinskem srednjega veka more

govoriti tudi nemški liberalci, pokazal nam je gosp. baron Apfalter. Posebno milostljiv je bil žlahtni gospod, da ni nasvetoval naj se vpelje kar naravnost spet tlaka. Spomina vredne so besede, ktere je govoril g. dr. Toman vsem našim nemškovalcem in zidalcem nemškega mostu od Drave do Adrije: Da nemškutarja mora nehati v naši deželi in v Avstriji sploh. Ali mora zginiti nemškutarja, ali pa bode zginila Avstrija sama. Pri postavi zaradi šolskega nadzora udrihala sta zopet posebno Dežman in Kromer po duhovščini. posebno je prvi hvalil šole v časih reformacije. Dr. Toman odgovoril mu je prav primerno, da tuji reformatorji so pospeševali slovensko literaturo, denašnji domači reformatorji pa in renegati bi radi še to vtopili kar imamo. G. Svetec vprašal je Dežmana, ki je toliko lepega pravil o emancipaciji, zakaj se neki on in njegova stranka ne odtrga in emancipuje od birokracije? To je edini steber, ki drži še po konci vso nemškutarsko stranko. Saj smo imeli dosti prilike prepričati se o tem za časov Belkredija, ko je zginila kakor megla pred solncem cela stranka. In če imamo zdaj zopet slabo vreme, posijalo bode gotovo solnce in razgnalo megle kakor jih je že enkrat. Nasprotovanju vlade pri postavi zaradi spremembe volilnega reda, pri kateri je vladni zastopnik odrekal zboru kompetencijo in pri postavi zaradi šolskega nadzora, pri kateri je tudi ugovarjal nekterim spremembam, odgovarjali so možko narodni poslanci ter branili deželnemu zboru pravice, ktere mu gredo. Pri debati o šolski postavi prežvekal je g. Kromer že strokrat slišane stvari, kako lep mir je vladal, predno se je začel narodni prepir; kako malo je mar narodu za slovenski jezik. Izvrstno pa ga je potolkel knetiški poslanec Kramarič, kateri mu je tudi povedal, kako dobro poznajo njega in pa Dežmana že vse kmetijske občine na Kranjskem. Zabredel je potem Kromer v politiko, blodil o panslavizmu in konečno izgovoril besede: „In če pogine Avstrija, potem mora postaviti Nemčija zadnjega moža in zadnjo kapljo krvi na to, da pride do jadranskega morja“. Hrpa kakor pri teh besedah, še ni bilo v našem zboru, kar vemo pomniti. Odkril pa je g. Kromer s tem komentarom k nemškemu mostu, želje vseh tistih, ktere gotovo premisljivo imenuje naš narod le nemškutarje. Beseda, ktero je izgovoril g. Kramarič, bila bi komaj dosti značajna za take odpadance svojega naroda, kateri ne zaslužujejo drugega, nego da jih zaničuje, kdor ima še kaj domoljubja v prsih. Celo nad vlado se je zagrizel naposled g. Kromer tako, da ga je moral zavrniti državni zastopnik deželni predsednik Conrad žl. Eybesfeld. Se vé da menda to ne bode škodovalo g. Kromerju, da ne postane vendar le „oberlandesgerichtsath“ zaradi ktereга upanja je brž ko ne odstopil iz deželnega odbora, ter naredil prostor g. Dežmanu.

V debati zaradi šolske postave rekel je nadalje g. Svetec, da le iz praktičnih razlogov se zdaj ne zahteva v srednjih šolah slovenski jezik za vse predmete, pravico pa imamo zahtevati vse, in če bi zahtevali, bi nam ne mogel nihče kaj očitati. Izvrstno govoril je g. dr. Bleiweis, ter posebno povdarjal, kako žalosten je stan naših slovenskih bratov na Štirimskem, Koroškem in Tržaškem primorju. Živa potreba je tedaj, da se **Slovenec zedinimo**. Dobro in živio-klicev ni bilo konca in kraja; naj bolji dokaz da je živa ta ideja v srcih vseh domoljubov. Tako se vsaj tudi v našem zboru slišal glas, kako potrebno je, da se zedinimo. Se vé da bi bil naš zbor imel dolžnost izreči to v svoji celoti, ter pokazati svetu, da se živo čuti ta potreba, brez ktere ni mogoče slovenskemu narodu da živi, kakor se mu spodobi po vseh postavah narave. Vendar nas srčno veseli, da so našle te besede tako živahen odmev. In tako je tudi naravno, širiti se mora ta misel od srca do srca, in kedar jo bode enkrat izrekel ves narod slovenski za svoj program, tudi vlada ne bode mogla zapirati za dolgo ušes, ter jo moral izpolniti prej ali pozneje.

Toliko za danes iz deželnega zbora, zaradi važnosti pretresanih predmetov bode mi morebiti kmalu zopet priliko spregovoriti še z besedo o tej zadevi.

V Ljutomeru 1. oktobra. [Izv. dop.] Precej ko smo izvedeli o Slovenobistričanih, da so zoper zedinjenje Slovencev protestirali, odpotalo je 20 občin našega in ormuškega okraja proti protest deželnemu zboru rekoč, da stoje vse kakor skale za vsemi 6 resolucijami našega tabora. — Iz našega okraja so te le občine: Noršenci, Cven, Pristava, Presika, Podgradje, Stara cesta, Pernošlavci, Cezanjevci, Moravci, Godomerci, Bučkoveci, Radoslavci, Banovci, Šalinci in trg Veržej; iz ormuškega okraja: Saveri, Bratonečci, Lahonci, Koračinci in Trnovci. Pri protestu vsake občine je podpisani na čelu župan, potem vsi odborniki in na koncu je povsod občinski pečat. — Naši ljutomerski nemškutarji so se tudi pridružili adresi Slovenobistričanov, — pa kaj to pomaga, to je le kaplja v morji! Ako je treba, dobimo lahko adrese za zedinjenje Slovencev iz celega murskega polja, iz ormuškega, našega in gornjeradganskega okraja, kateri štejejo 45.000 duš, — izvzemši naše in pa morebiti ormuške nemškutarje, katerih je, ako naj večje mogoče število vzamemo vseh skupaj 1500!! Kaj je to, pitam vas 1500 proti 43.500!!? To jih še 5% ni, kakor jih interpelacija nabrāja. Ne rečem, da ne bi bilo med našimi kmeti tudi mnogo osata in plevla posebno pa „urlavbarjev“ in „obšitarjev“, — ali ta lulika spada pri nas večidel k kmečkemu proletariatu in nima nobenega upliva. V srenjskih odborih so z večine premožni veljaki in ti so tudi skoraj sami narodnjaki. Za to tudi ni bilo treba pri podpisovanju teh 20 protestov nobene agitacije in nobenega tacega nagovarjanja kakor pregovor pravi bolnemu konju. Može, ko so enkrat stvar prebrali in razumeli, podpisali so vsi radostno. Ker so take adrese vse več ali manj druga drugi slične, podam vam tu protest Veržejskega trga iz našega okraja in pa Trnovske občine iz ormuškega okraja:

Visoki deželni zbor!

Mi podpisani zastopniki Veržejskega trga se popolnoma slagamo s svojimi slovenskimi poslanci v Graškem dež. zboru; posebno pa sta izvrstno naše pravice branila gospoda M. Herman in dr. Vošnjak. Sa-

mo v njunih govorih so do pičice prave naše želje in pravi naši zahtevi povedani in izraženi.

Trg Veržej 27. septembra 1868.

(sledje podpisi.)

Visoki deželni zbor!

Podpisani zastopniki Trnovske občine naznanjamo s tem, da se popolnoma slagamo s sklepom ljutomerskega tabora od 9. avgusta letošnjega leta, kar se vpeljanja našega jezika v šole, v uradnike in **zedinjenja Slovencev** tiče.

Naznanjamo dalje, da sta nam naša vrta poslanca gospoda Herman in dr. J. Vošnjak iz globočine srca govorila; vsaka njuna beseda je bila odmev pravih naših želj in misel. Z vso močjo in z vso silo se vstavljamo takim mislim, kakor jih Slovenobistričani po dr. Oskarju Schmidtu visokemu deželnemu zboru naznanjajo, ker to ni, in ne bode nikdar izraz željenja in mišljenja našega naroda na Štajarskem! Kakor vidimo, spadajo Slovenobistričani k tistim 5% našega naroda, ktere mi nemškutarje imenujemo in ktere interpelacija naših poslancev dobro opiše. Toliko časa ni za nas niti sreče, niti pravega mira, dokler se zahtevi izraženi v govorih poslancev gosp. Hermana in dr. Vošnjaka do zadnje pičice ne izpolnijo.

V Trnovcih 27. septembra 1868.

(sledje podpisi.)

Gradec 2. oktobra. V vsaki seji borba, v vsaki seji surovi napadi nemških kulturonošcev na slovenske poslance. Kdor vidi to vedno borenje, to vedno zaničljivo taje in zametanje vseh zahtev slovenskih, mora res občudovati neustrašljivost in pogumnost naših poslancev, katerih je le mala peščica proti ogromnemu številu nemških.

V današnji seji bila je tudi debata o tistih 3000 gld., ki so odločeni za podporo kmetijskemu listu. Odbor nasvetuje, da se naj tretjina obrača za prestavo nemškega lista: „Steirischer Volksbote“ v slov. jezik. G. Lenček dokaže, da je ta list strašno slabo vredovan, in ni vreden, da bi ga kdo v nemškem jeziku čital, ne še le, da bi se prestavljal v slov. jezik. Nasvetuje torej, da se ta denarna podpora daja „Slovenskemu Gospodarju“ v Mariboru, ki je nalašč spisan za slovenskega kmeta. Dr. Vošnjak krepko podpira ta predlog, dokazavši, da so kmetijske in sploh gospodarske razmere vse drugačne na Slovenskem, kakor so na Nemskem. „Slov. Gosp.“ piše za slovenske kraje in, kakor nemški list, donša kratke političke vesti. Sicer je res še imel prav malo tiskovno pravdico, pa kateri slovenski list bi še ne bil tožen in obsojen pod tem liberalnim ministerstvom.

Nasproti govorita dr. Rechbauer in Brandstetter, prvi, da politički list se vendar ne bo podpiral iz deželne kase, drugi, da je „Slov. Gosp.“ v Mariboru neki enkrat hudo razprtjo zakrivil v nekem društvu.

Herman odgovarja, da je list zelo razširjen in večidel le z gospodarstvom se peča! Dr. Vošnjak Rechbauerju: Da tudi „steir. Landbote“ polit. vesti donša, je torej pol. list in bi se ne smel podpirati.

Za Lenček-ov predlog so sami Slovenci, vsi Nemci zoper.

Pri sporočilu zastran delovanja okrajnih zastopov poprime besedo dr. Vošnjak; dokaže krivico, ktera se po volilnem redu teh zastopov godi kmečkemu stanu. Po številu in po davkih bi morali kmetje imeti večino v vseh okrajnih zastopih, tako pa so po izmišljenem umetnem volilnem redu povsodi v manjšini. Dokaže po številkah, da je temu res tako*). Nasvetuje, naj to reč preiskuje deželni odbor in v prihodnji sesiji sporočuje, da se odstranijo nepravilnosti tega volilnega reda.

Da bi vi zdaj videli bili, kako so divjali nekteri nemških poslancev, kakor razkačeni sršeni, če s palico dregneš v njihovo gnjezdo. Mesto mirno dokazati, da to, kar trdi gosp. Vošnjak, v resnici ni taka, začenjajo njega osebno napadati. Posebno odlikoval se je dr. Schmid. Ta tuji vsiljenec, ki zdaj nesramno hujska po mestih in trgih, ki so ga volili, bi v svojem sovraštvu rad v žlici vode potopil vse Slovence. G. Herman podpira predlog dr. Vošnjak-a in pripoveduje, kako nesramno so pri volitvi okrajnega zastopa v Ptuj delovali birokrati v zvezi z nekim tamošnjim advokatom in mestnimi nemškutarji.

Sploh vam moram reči, da so naši slov. poslanci, posebno Herman in dr. Vošnjak pravi mučeniki v tem deželnem zboru. Naj si še tako mirno govorita, naj vse z najboljšimi in najtehtnejimi dokazi dokazujeta, kakor divja drhal planejo nanje nemški nasprotniki, jima kličejo vgovore, da bi jih motili, krototajo na glas in končno nju osebno napadajo. Slovenski volilci! tako se godi vašim poslancem v nemškem deželnem zboru v Gradcu!

„Tagesp.“ prinese danes neko adreso okrajn. zastopa v Slov. Bistrici polno sirovih napadov proti g. dr. Vošnjak-u. Predložil jo je dež. zboru dr. Schmid. Ravno ta okr. zastop je tudi sklenil prositi vlado, naj vzame službo zdravniško g. dr. Vošnjak-u in jo na novo razpiše. Takošno je orodje nemškutarskih liberalcev. O nemška kultura, zmerom bolj gujil je tvoj sad.

Naši nasprotniki se vijejo kakor ranjene kače, da bi še enkrat izlivali svoj žolč na boritelje naših pravic.

Denes so se oddale dež. zboru te le slov. peticije:

Okrajni odbor gornji-grajski, trg Mozirje, Rečice, Gornigrad; občina Kokarje, okraj Gornigrad; trg Reichenburg. Občine Blanca, Rastec, Arnesko. Gorica, Anže, Brezje, Senovo, Stolannik, Loka; okraj Sevniki. Občine Jarenina, Waigen, Polička; okraj Mariborski. Ponkve v šmarškem okraju. Pristava v ljutomerskem okraju.

Nasprotne oddale so se tri od odbora celjskega mesta in okolice celjske, in že gori omenjena slov. bistriška.

Gradec 3. oktobra. [Izv. dop.] Denes so oddali slovenski poslanci 13 adres:

Okrajni zastop Šmarje, Trg Ljubno, Občina Cigelna, Šmartno, Frajham, Vojtina, Smerečno, Osol, Kalše; okraj slov. Bistriški.

*) Celj govor prinesemo po stenograf. sporočilih.

Zgornja šent jakobska dolina, spodnja šent jakobska dolina, Plodersice, okraj mariborski; šent Janž, okraj šoštanjski.

Potem je bila debata o novi šolski postavi. Govorili so v generalni debati g. Karneri, ki je nalašč zavolj tega prišel iz Wildhaus-a. Potem dr. Schreiner in Kaiserfeld. Veliko začudenje je bilo, ko sta ta dva razlagala svoje stališča zastran šol in izrekla, da nikakor nočeta, da bi se šola ločila od cerkve in da bi postala brezkonfesionelna. Oba sta za to, da v vsakem šolskem odboru bo brez volitve katehet in učitelj. Od teh dveh mož bi si ne bil nadjal takih govorov in ko bi eden naših slovenskih poslancev bil kaj enakega povedal, bi ga strašno napadali kot največjega natražnjaka. G. Herman odgovori Karneriju, ki se je bahal, da on ve za prave želje Slovencev in ga izvrstno pobije. Od tujega Kulturturka iz Wildhaus-a (Kulturtürke von Wildhaus) slovenski narod nič poče vedeti itd. Tujci le izsrkajo našo deželo in naš narod, jemljejo od groša goldinarja in ne od goldinarja groš itd. „Svet se je že davno odvracal od liberalizma, ki se le goji s zaklanjem narodnosti, obropanjem deželnih pravic in zrenjem škofov in papeža“. — Če je šola slaba, temu ni kriva duhovščina, ampak le država, ktera zapoveduje, kako in po katerih knjigah se mora učiti v šolah. Pred vsem se mora poboljšati slabo stanje učiteljev itd. *) Baron Buol v dolgem, in reči se mora skoz in skoz tehtnem govoru brani svoje konservativno-katoliško stališče. Napadi, ki so nanj letavali od Rechbauer-ja niso mogli podreti logične njegove dokaze.

Tudi Brandstetter, poslanec mesta Mariborskega si ne more, da ne bi se oglašil pri tej priliki. On spada med tiste govornike, ki jim teče jezik ko mlinsko kolo; zbornica pa se vsakokrat ustraši, ko se on k besedi oglasi, kajti prve četrt ure nikdo ne ve, ali bode on govoril za ali zoper nasvet. Takrat je povzdignil svoj glas zoper Kaiserfeld-a in dr. Schreiner-ja jima očital, da nista prava liberalca in ko bi zdaj ljudstvo imelo voliti, bi ju morebiti ne volilo. Schreiner mu ostro odgovarja in zbornica mu ploska. Brandstetter se še enkrat vzdigne in se skuša opravičiti, pa mu ni obveljalo.

Potem se je začela specialna debata.

Jutri je zopet seja in ponedeljek bo menda konec.

Iz Gradca, 4. oktobra. [Izv. dop.] Denes je spet bila seja dežel. zbora, ki je trajala čez 4 ure. Dan za dnevom seje in najvažnejše stvari, ki bi jih trebalo na vse strani premišljevat in pretehtati, se odločevajo v malo minutah.

Temu prenačlenju krivo je vedno rajhsrat-igranje. Tako se deželnim potrebam, ki so vendar prve za nas, ne more žrtvovati toliko časa, kolikor bi se moralo.

Slovenski poslanci so denes oddali peticije 9 občin, med njimi braslovškega trga, ki jo vam priložim, in ki je jasna in krepka. Slava Bralovčanom.

Peticije pa so od teh-le občin: Občina sv. Vid nad Valdekom, sv. Janž pri Draberici, Otiška, Verhe, Zarazbor, okraj Slovensko graški; Noršinska in Bo-lehneška, okraj Ljutomerski; sv. Pavel pri Bolški, terg Braslovce, okraj celjski. Nasprotnih je samo eno oddal g. dr. Nekerman, celjski poslanec in sicer protest odbornikov občine sv. Kristof bl. Laškega, da ni bilo občinske seje, v kateri bi se bila sklenila slov. peticija, ki jo je g. dr. Vošnjak oddal dež. zboru. Dr. Vošnjak vpraša, kdo da je podpisan na tem protestu, morebiti le taki, ki do tega nimajo pravice in ki še ne vedo, zakaj da gre. G. deželni poglavar bere potem 5 imen, med temi je g. Uhlich iz laškega trga in 1. svetovalec. G. dr. Vošnjak: Samo pet jih je torej podpisanih, občina sv. Kristof pa ima gotovo najmanj 18 odbornikov, torej je še zmerom velika večina za slov. adreso, in ta protest nima nobene veljave.

Bilo je potem posvetovanje o deželnem budget-u. Zopet smo imeli priliko se prepričati, kaj imamo mi Slovenci pričakovati od nemške večine. Že skozi 50 let bil je na tukajšnjem vseučilišču učitelj slovenskega jezika z pičlo plačo 420 gld. na leto. Ko je umrl učitelj g. Kvas, se ta služba ni več razpisala. G. Herman tirja, da ta služba zopet razpiše in stavi v deželni račun teh 420 gld. Dokaže, da jesilno treba v Gradcu učitelja slovensčine za slovenske dijake, katerih je jako dosti v Gradcu. Vsi dokazi zastonj.

Koj se oglašajo marenberški poslanci dr. Schmid in skuša s puhlimi dokazi spodbijati ta skoz in skoz pravični predlog. Naj si bodo dokazi slov. poslancev še tako temeljiti, in oni njenih nasprotnikov še tako slabi in prazni odločeno je že predno se glasuje, da padajo vsi predlogi, ki jih nasvetujejo Slovenci.

In potem se čudijo in ne morejo zapopasti, zakaj da se hočemo od njih ločiti. In vendar je tako očividno, da to še slepec lahko vidi. Ker nočemo le plačati, za svoj denar pa nič ne dobijo.

G. dr. Langer, lembški grajski, poprej odvetnik v št. Lenartu, ali prav za prav posestnik odvetništvaja tamošnjega, zdaj v Celji, je sprejel prošnje iz ptujskega in št. lenarskega okraja, ki so neki podpisane od 40 rihtarjev za vpeljavo nemščine. Ta prošnja, ki jo bo menda jutri oddal, se tudi obrača proti advokatom in notarjem, naj ceneje delajo in proti uradnikom najhitreje rešujejo vloge.

Tako torej naši nasprotniki v eno prošnjo vse zmešajo, da zmotijo ljudi in si vlovijo nekoliko podpisov. Gotovo več kot polovica teh podpisanih rihtarjev podpisala je prošnjo zavolj tega, kar ima zoper uradnike in ne zavolj nemščine. In če tudi, eden rihtar nima pravice podpisati za celo njegovo občino.

Pazite rodoljubi! Vragovi narodni se plazijo med našim ljudstvom, da bi ga zmotili; pa ne bo jim obveljalo.

Jutri je konecna seja. To vam bo vroč dan za naše slovenske poslance, ker so na dnevnem redu tudi slovenske peticije, ki jih zmerom predstavlja c. kr. namestniški translator.

Tudi g. dež. namestnik bode jutri odgovoril na interpelacijo slov. poslancev. Kaj in kako si pod to vlado lahko domišljujemo.

*) Vse te govore, ki dokazujejo neutrudljivost naših poslancev, kedar gre za pravice slovenskega naroda, priobčujemo po stenografičnih sporočilih.

Politični razgled.

V ljubljanskem zboru, ki je bil 3. oktobra s slava-klici cesarju zaprt, je dr. Bleiweis v predposlednji seji v misel vzel tudi zedinjenje Slovencev v eno skupino. Obširneje sporočilo poslednjih sej prinesemo v prihodnjih listih.

V goriškem zboru, ki se je 2. oktobra končal je bil vladen predlog o šolskem nadzorništvu sprejet z nekaterimi spremembami. Dva poslanca sta zagovarjala cerkveno stališče.

V Trstu je vladen komisar na zadnjič omenjeno interpelacijo Picciole (zarad panslavističnega in enostranskega (?) preiskovalnega sodnika znanih dogodov v juliju) odgovoril, da vlada ne bode nepostavno sezala v preiskave neodvisne sodnije in tako motila dostojnost in vršitev sodnijskega čina.

V Pragi je pred poslopjem kazenske sodnije 2. oktobra pozno po noči zbrana množica zaprtim českim žurnalistom slavo klicala.

Ministrski listi iz Dunaja pripovedujejo, da je državnopravdnstvo še le z dovoljenjem sodnijskega ministra Herbst-a začelo tožno postopati zoper škofo. Zastran škofa v Lincu je državnemu pravdniku poročil minister, da sicer hoče varovati samostojnost (?) državnih pravdnikov, svetuje vendar, ker se članek 14. konkordata ne vjema z osnovnimi postavami, da je subjektivno kazensko postopanje mogoče, tembolj ker so sodniki neodvisni. — Svobode tiska pač v svobodni Avstriji ni še.

Na Českem se delajo priprave za narodne procesije, ki se bodo 8. oktobra v velik tabor šesli na Beli gori, kjer bodo za srečo domovine molili.

V Lvovu je nameraval mestni zbor Goluhovskemu bakljado napraviti. Ker je Goluhovski sam želel, da bi bakljada izostala in se zbrani denar pogorelcem Stanislavskim dal, in ker se ljudstvu ta odpoved ni dobro dala na znanje, zbere se množica pred Goluhovskega hišo in mu slava-kliče. Ker je bil nek razsajavec v zapor odpeljan, hrumelo je ljudstvo proti policijski direkciji in je tam okna pobijalo v judovski sinagogi in nekterih judovskih hišah.

Deželni zbor hrvaški se je razišel. Komaj 17 dni je zboroval in rešil ne le pogodbo z Ogersko, reško vprašanje ampak tudi celi kup drugih važnih deželnih vprašanj. Ko bi se vsa evropska vprašanja tako brzoma reševala, kam bi prišli diplomati? Zdaj so se poslanci toliko časa razišli, da bo cesar potrdil zborove sklepe. Da pa vendar ne teče vse tako gladko, kakor bi kdo želel, razvidno je iz tega, da se zmerom kdo najde, komur poslanstvo preseda; zdaj se mu je odpovedal grof Janković; poprej že je bila z Vončinom izstopila narodna stranka; po nasvetu Tomašičevem izgube vsi ti poslanci svoje mandate in se bodo razpisale za nje nove volitve. Kakor lepo pa tudi vse gre po Rauchovo, najde se le tu pa tam kaka značajna oseba, ktera je v svoji službi magjarom „nevarna“ in se mora torej odpraviti, t. j. odpustiti. Ni dolgo, kar so prav samovlastno odpustili mnogozasluzenega gim. vodjo Vebera in ga nadomestili z necim drugim možicelnom; zdaj pride menda Berlič na vrsto odpuščen biti.

V Pešti je Deak nasvetoval v katoliškem shodu, naj se izdelajo volilna pravila za shod katolikov, ki se ima sklicati, v katerem bodo imeli posvetnjaki večino. Nasvet je bil enoglasno sprejet.

Ruski car je te dni v poljski Varšavi na razgledu tam obilo zbrane ruske vojske.

Da med Prusijo in Italijo vlada najlepše staro prijateljstvo, vidi se iz tega, da je laški general Pianelli, ki je šel manevre pruske vojske ogledovat, bil po vsej Prusiji „z navdušenjem“ sprejet.

Bismark, o katerem se je mnogo govorilo, da se je s svojim kraljem razdvojil, prevzel je zopet svoja posla.

Severo-nemškemu časopisu se iz Dunaja piše, da za nekoliko časa še ostane združeno ministerstvo cislajtansko, da pa v viših krogih mislijo kmalu zameniti ga z „uradniškim“ (Kellersperg, Lasser itd.) Položaj je tedaj podoben tistemu pred Belkredijem, ko se je Šmerlingu še tako dolgo vladanje pustilo, da so bile priprave za spremembo dokončane. Kako bomo z uradniškim ministerstvom shajali, če res pride, učila bo prihodnost. Da bi se bili le kaj naučili avstrijski državniki iz poslednjih let!

V Rimu so se zmage španske revolucije zelo prestrašili. Papeževe vlade poslanec je poklican iz Madrida.

Prognana španska kraljica je iz Francoskega poslala protest. Kakor kaže se Španiji zanj ne bodo zmenili. Obroženo ljudstvo je z vojniki, ki so skoraj vsi k revolucionarnem prestopili edino. Kakošno vlado bodo Španci dobili še ni določeno. Največ glasov se čuje za zedinjenje iberškega polotoka, t. j. Španije s Portugalsko. Volitve, ki se naglo vrše, še niso povsod dokončane.

Včeraj popoldne je prišla komisija tukajšnje c. k. okrajne sodnije v naše vredništvo iskat po rokopisu uvodnega članka v 73. šte. „Slov. Narodu“ z napisom: „Tujčeva peta“. Da je zastonj iskala, ni treba praviti, kakor menda tudi ne, kaj je to iskanje pomenilo.

Vsem slovenskim občinam.

Ker se jutri deželni zbor konča, prosim vse slovenske občine, ki bi še imele pripravljene slovenske adrese do deželnega zbora zarad vpeljavanja našega jezika v šolah in uradnih in zedinjenja vseh Slovencev, naj blagovolijo te adrese meni poslati.

Dr. Jože Vošnjak,
v Slov. Bistrici.

Dunajska borza od 5. oktobra.

5% metalike 56 fl. 57 kr.	Kreditne akcije 206 fl. 50 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 57 fl. 30	London 116 fl. — kr.
5% narod. posojilo 61 fl. 70 kr.	Srebro 118 fl. 65 kr.
1860 drž. posojilo 82 fl. 50 kr.	Cekini 5 fl. 54 kr.
Akcije narod. banke 714 fl. — kr.	